

Kartično poslovanje – evidentiranje naplate i plaćanja

Neven Baica, mag. oec.

Današnje moderno poslovanje nezamislivo je bez kartičnog poslovanja. Stoga u ovom članku dajemo pregled knjiženja naplate putem kreditnih kartica kod prodavatelja, te knjiženja u slučaju kada trgovačka društva plaćaju svoje obveze preko kreditnih kartica.

1. Uvod

Stalni zahtjevi za što efikasnijim i bržim poslovanjem razvio je kartično poslovanje u nezamjenjiv instrument bezgotovinskog plaćanja, koji često istovremeno obavlja i kreditnu funkciju.

U ovom članku pojasnit ćemo razne aspekte poslovanja karticom. Osnove kartičnog poslovanja dane su odredbama **Zakona o obveznim odnosima** (Nar. nov., br. 35/05, 41/08, 125/11 – Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza, 78/15 i 29/18.; u daljnjem tekstu: ZOO). No, kartično poslovanje treba povezati i s brojnim drugim propisima. Obzirom da se radi o načinu plaćanja relevantne su odredbe **Zakona o deviznom poslovanju** (Nar. nov., br. 96/03, 140/05, 132/06, 150/08, 92/09, 133/09 - Zakon o platnom prometu, 153/09, 145/10 i 76/13) i **Zakona o platnom prometu** (Nar. nov., br. 66/18). Kako bi proučili porezni aspekt kartičnog poslovanja zaviriti u odredbe:

- **Općeg poreznog Zakona** (Nar. nov., br. 115/16 i 106/18; u daljnjem tekstu: OPZ)
- **Zakona o porezu na dodanu vrijednost** (Nar. nov., br. 73/13, 99/13 - Rješenje USRH, 148/13, 153/13 - Rješenje USRH, 143/14, 115/16 i 106/2018; u daljnjem tekstu: ZPDV)
- **Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost** (Nar. nov., br. 79/13, 85/13, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15, 1/17, 41/17, 128/17 i 1/2019; u daljnjem tekstu: PPDV) te
- **Zakona o fiskalizaciji** (Nar. nov., br. 133/12, 115/16 i 106/18)

1.1. Uvod u kartično poslovanje

Osnova za postojanje kartičnog poslovanja je ugovorni odnos između korisnika kartice i njezina izdavatelja, ali i onaj između izdavatelja kartice i prodavatelja.

Svako kartičarsko poslovanje uključuje tri subjekta:

- **izdavatelja kartice**¹ _ koji može biti banka, ali i nebankarska pravna osoba;
- **prodajno mjesto** _ trgovac ili bilo koji drugi isporučitelj dobara ili usluga;
- **korisnika kartice** _ koji može biti fizička i pravna osoba, a u odnosu na prodajno mjesto javlja se kao kupac

Izdavatelj koji je vlasnik kartice, nakon utvrđivanja boniteta ili po odobrenju kredita, sklapa sa korisnikom ugovor i daje mu plastičnu karticu na upotrebu. Time **korisnik kartice stječe pravo da** na prodajnim mjestima sa kojima izdavatelj kartice ima sklopljen ugovor, za kupljena dobra i usluge, **umjesto gotovine, plati karticom**, i tako preuzme obvezu da će odgovarajući iznos novca platiti izdavatelju kartice, najčešće sa odgodom, i preda pravo prodavaču da istu svotu zahtijeva od tog izdavatelja.

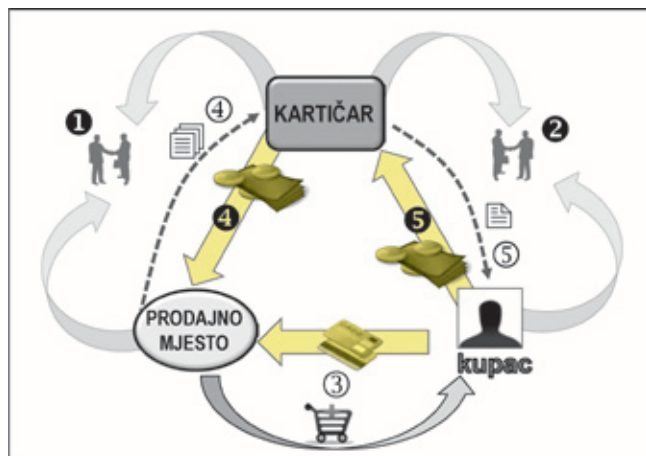
Ako promatramo odnos kupca i prodavatelja kroz **ZOO-a** tada osnovu korištenja kreditne kartice možemo pronaći u odredbama članaka 130. - 144. ZOO-a i to u dijelu gdje se propisuje **asignacija (uputa)**. Kod takvog ugovornog odnosa prodavatelj (asignant) upućuje kupca (asignata) da za njegov račun plati izdavatelju kartice (asignataru).

Izdavatelj kartice, iznos koji je primio od kupca dužan je isplatiti prodavatelju. Izdavatelj se dakle javlja kao posrednik koji za uslugu posredovanja ostvaruje prihode po dvije osnove:

- 1) **prihode od članarina** (koje ubire od korisnika kartice) i
- 2) **prihode po osnovi provizija** (koje ubire u postotku od visine prometa od prodavatelja)

1 u literaturi se koriste i nazivi "kartičar", "izdatnik kartice" ili "emitent kartice"

Slika 1. Kartično poslovanje

- ❶ ugovor između kartičara i prodavatelja ❷ ugovor između kartičara i kupca ❸ kupac umjesto novca kupovinu "plaća" karticom ❹ prodavatelj šalje zahtjev za plaćanje ❺ kartičar plaća traženi iznos umanjeno za svoju proviziju ❻ Kartičar dostavlja klijentu izvatak dugovanja ❼ kupac - klijent podmiruje dug.

1.2. Vrste kartica

Kartice se mogu podijeliti:

- prema vremenskom kriteriju,
- prema korisnicima te
- prema izdavateljima.

Prema korisnicima kartice se dijele na:

- **osobne** - gdje su korisnici fizičke osobe građani i
- **poslovne** - koje se koriste za potrebe poslovanja.

Prema izdavateljima kartice se dijele na:

- **bankarske** (npr PBZ Card, *Visa Electron*) i
- **nebankarske** (npr. Diners Club).

"Diners Club, MasterCard i Visa najpoznatiji su brandovi kreditnih kartica" (www.novac.net).

Ova podjela imala je poseban značaj do kraja 2009., kada su nebankarski izdavatelji bili dužni na proviziju i članarinu obračunavati PDV, dok su izdavatelji banke bili oslobođeni istog. Od 1. siječnja 2010. pa do ZPDV-a koji je danas na snazi, oslobođenje od plaćanja PDV-a odnosi se na sve izdavatelje kartica, pa podjela na bankarske i nebankarske izdavatelje više nema porezno značenje.

Prema vremenskom kriteriju odnosno prema trenutku u kojem je korisnik dužan osigurati novac na računu, kartice dijelimo u tri skupine:

- **kreditne kartice** - u trenutku transakcije korisnik ne mora imati novac na računu, nego tek u trenutku dospjeća koji nastupa s odgodom
- **debitne kartice** - korisnik mora imati novac na računu u trenutku transakcije
- **pretplatne kartice** - korisnik uplaćuje ili rezervira sredstva prije nego što do transakcije dođe.

Navedene podjele samo su općeg karaktera, jer je razvoj kartičnog poslovanja stvorio i brojne druge varijante kreditnih i drugih kartica kao primjerice revolving kreditne kartice, charge kreditne kartice, co-branding kartice, prepaid kartice, koje nije uvijek jednostavno svrstati u pojedinu kategoriju.

Ipak osnovna svrha većine modela kartičnog poslovanja je potpuno ista - potaknuti kupca da kupuje, a prodavaču olakšati postupak prodaje.

Iz ove podjele posebno treba izdvojiti **kreditne kartice**, obzirom da je kreditni odnos između izdavatelja kartice i kupca, odnosno klijenta, temeljni pokretač kartičnog poslovanja. Stoga ćemo u nastavku članka, obrađivati porezni i računovodstveni tretman upravo ove vrste kartica.

2. Kartično poslovanje kod trgovca

Odluka o tome da li će na određenom prodajnom mjestu biti omogućeno kartično poslovanje je na samom trgovcu. Pri razmatranju isplativosti ovog oblika naplate prodavatelj treba izračunati troškove uvođenja sustava kartičnog plaćanja te uzeti u obzir smanjenje prihoda od prodaje za ugovorenu stopu provizije izdavatelja kartice.

No, prije donošenja odluke prodavatelj treba imati na umu da prodajno mjesto bez kartičnog plaćanja može i odbiti dio potencijalnih potrošača. Kartičnim poslovanjem kupci ostvaruju prednosti kojih se ponekad nisu spremni ili nisu u mogućnosti odreći.

Uvođenjem kartičnog plaćanja prodavatelj ostvaruje i druge prednosti kao što su:

- smanjenje opsega administrativnih poslova vezanih uz **prikupljanje podataka o bonitetu kupca ili pribavljanja instrumenta osiguranja plaćanja** - koje više nije potrebno obzirom da je obvezu kupca - korisnika kartice preuzeo izdavatelj kartice,
- **smanjenje administrativnih poslova u vezi prodaje po uplaćenom predujmu** koja uključuje ispostavljanje dva računa i njihovo međusobno povezivanje (račun za predujam, potom račun za isporuku kojim se stornira prethodno ispostavljeni račun za predujam).
- **smanjenje rizika** povezanih sa čuvanjem gotovine i dostavljanjem gotovine

Kartično poslovanje moguće je samo na onim prodajnim mjestima koja su uspostavila poslovni odnos s izdavateljem kartica. Takav poslovni odnos utvrđuje se ugovorom kojim se uređuju prava i obveze između izdavatelja kartice i trgovca kao njegova klijenta.

Jedan od glavnih predmeta ugovora jest **provizija izdavatelja** čija je visina i raspon poslovna tajna kartičara, a ovisi o tipu i veličini prodajnog mjesta ali i vrsti industrije odnosno brandu. Tako su veliki trgovački lanci i poznati brandovi u prilici sa izdavateljem kartice dogovoriti niže provizije od onih manjih ili manje poznatih. Kod debitnih kartica provizija ovisi i o tome ima li prodavatelj kod banke izdavatelja kartice otvoren račun.

Sklapanjem ugovora prodajno mjesto se obvezuje pri kartičnom poslovanju postupati u skladu s uputama izdavatelja što uključuje i opremanje prodajnog mjesta opremom potrebnom za kartično poslovanje. Oprema je u većini slučajeva vlasništvo kartičara, pa ga prodajno mjesto vodi u izvanbilančnoj evidenciji.

ističemo...

Prodajno mjesto kod plaćanja karticom dužno je korisniku kartice izdati:

- **evidenciju utroška** (kolokvijalno "slip") i
- **račun.**

Evidencija utroška² (u daljnjem tekstu; **slip**) sadrži podatke iz kartice te podatke o učinjenoj transakciji, koji je kupac dužan potpisati. Potpisivanjem slipa kupac je preuzeo obvezu da će upisani iznos platiti izdavatelju kartice, dok je isti taj slip za trgovca potvrda da će

par-ovremenim podnošenjem zahtijeva iznos sa slipa biti podmiren od strane izdavatelja kartice.

Kartice kupaca provlače se kroz **POS uređaj** koji čita podatke sa magnetskog zapisa te izdaje slip u papirnom obliku, a podatke transakcije istovremeno dostavlja modemsom vezom izdavatelju kartice. Stariji uređaj za kartično poslovanje jest "imprinter", mehanički otiskivač koji radi presliku izbočenih podataka sa kartice na slip koji se potom ručno dopunjuje sa podacima transakcije.

POS UREĐAJ

IMPRINTER

Postupak naplate preko POS uređaja i imprinterera razlikuje se, pa u nastavku opisujemo oba načina.

2.1. Korištenje imprinterera

Na prodajnom mjestu na kojem se koristi imprinter, postupak prodaje i naplate obavlja se na slijedeći način:

- 1) **Provjera kartice** - Prodavatelj provjerava zaštitne elemente kartice te provjerava da li je kartica na Listi nevažećih i poništenih kartica koju je dobio od kartičara. U određenim slučajevima prodavatelj ima i ugovornu obvezu kontaktirati izdavatelja radi autorizacije transakcije.

Izvadak iz uputa kartičara:

Za autorizaciju obvezno nazovite ako:

- ukupan iznos kupnje prelazi ugovoreni autorizacijski limit vašeg prodajnog mjesta
- potpis na evidenciji utroška ne odgovara onom na poleđini kartice
- kartica koja vam je predočena još nije važeća ili je istekao datum valjanosti
- ako je traka za potpis prepravljena ili oštećena ili vam je bilo što drugo sumnjivo
- ako se kartica nalazi na Listi nevažećih i poništenih kartica.

(izvor: www2.americanexpress.hr)

- 2) **Ispostavljanje slipa** - Provlačenjem kartice kupca preko imprinterera na slip se preslikavaju izbočeni podaci sa kartice, čime se osigurava točnost i čitljivost tih podataka. Prodavatelj na slip upisuje bruto iznos sa računa, datum i broj odobrenja, te ga uručuje korisniku na potpis. Originalni primjerak slipa uručuje se kupcu, a dva primjerka kopije slipa zadržava prodavatelj.
- 3) **Ispostavljanje računa** - Blagajnik kupcu ispostavlja gotovinski račun, ili kada kupac zahtijeva, tzv "veliki" račun, odnosno račun iz članka 79. Zakona o PDV-u. Račun se sastavlja prije ispostavljanja slipa, te se daje kupcu na uvid radi kontrole iznosa koji se upisuje na slip, a kupcu se uručuje nakon potpisivanja slipa. Kopiju izdanog računa prodavatelj ostavlja kod sebe kao porezno knjigovodstvenu dokumentaciju temeljem koje evidentira ostvareni promet i obračunava obvezu za PDV.

- 4) **Sastavljanje obrasca "zbroj utroška"** - u obrazac se upisuje zbrojni iznos sa slipova koji se zajedno sa preslikama pojedinačnih slipova dostavlja izdavatelju kartice na naplatu.

Zbroj utroška je obrazac na kojem je u jednom iznosu iskazan zbroj svih slipova izdanih u određenom razdoblju istog izdavatelja kartica. Sastoji se od dva primjerka, od kojih original prodavatelj zadržava, dok kopiju obrasca, spaja sa kopijama pojedinačnih slipova te dostavlja izdavatelju kartice radi naplate.

Koliko će se često i za koja razdoblja ispostavljati "zbroj utroška" uređuje se ugovorom. Ugovorom se uređuje i krajnji rok do kojeg se emitentu mora dostaviti ovaj obrazac da bi bio priznat, a o kojem prodavatelj posebno mora voditi računa ukoliko ne želi ostati bez utrška. Obzirom da su obračunska razdoblja za PDV mjesečna, uobičajena je praksa i "zbroj utroška" ispostavljati mjesečno, no ugovoraju se i kraća razdoblja, što obično ovisi o visini prometa određenog prodajnog mjesta.

Ovakav, „ručni“ način naplate plaćanja kreditnim karticama značajno usporava rad prodajnog mjesta, pa se na gotovo svim prodajnim mjestima koji mogu uspostaviti stabilnu internetsku vezu kartično poslovanje obavlja preko modemsom vezom povezanog kartičnog uređaja koji se naziva POS uređaj. Postupak naplate preko tog uređaja objašnjavamo u nastavku.

2.2. Korištenje POS uređaja

Upotrebom modemskih veza preko POS uređaja, omogućena je izravna povezanost između prodajnog mjesta i izdavatelja kartice što znatno pojednostavljuje i ubrzava postupak slanja zahtijeva za plaćanjem kartičaru.

Postupak naplate preko navedenih uređaja možemo prikazati na slijedeći način:

- 1) **Provjera kartice i ispostavljanje slipa** - Prodavatelj umeće karticu u aparat. Nakon unosa pina modemsom vezom aparat se povezuje sa bazom podataka izdavatelja kartice i u kratko vrijeme obavlja provjeru valjanosti kartice i obavljene transakcije. Po odobrenju transakcije, uređaj isprintava dva slipa. Jedan primjerak slipa prodavatelj uručuje kupcu, dok drugi kupac potpisuje, a prodavatelj ga potpisanog pohranjuje kao dokaz obavljene transakcije.
- 2) **Ispostavljanje računa** - Blagajnik kupcu ispostavlja gotovinski račun ili tzv. R1 račun.

Kao što je vidljivo korištenjem POS uređaja blagajnik više nije dužan provjeravati valjanost kartice jer se ispravnost provjerava automatski i trenutno pomoću POS uređaja.

Pozitivni učinak korištenja uređaja je i u znatnom pojednostavljenju postupka naplate utrška od izdavatelja kartice. Korištenjem modemskih uređaja, ukinut je postupak zbrajanja pojedinačnih transakcija na zbrojni slip odnosno obrazac "zbroj utroška", jer je, preko modemskih uređaja, svaka pojedina transakcija već poslana u odgovarajuću bazu podataka izdavatelja kartice. Na temelju tih podataka izdavatelj obračunava svoju proviziju, ispostavlja račun, te dostavlja iznose transakcija, obavljenih u ugovorenom obračunskom razdoblju.

2.3. Naplata od izdavatelja kartice

Neovisno o tome da li je izdavatelj kartice podatke o transakciji zaprimio modemsom vezom ili preko obrasca "zbroj utroška" njegove obveze su da za obračunsko razdoblje u ugovorenim rokovima:

- dostavi prodavatelju račun za proviziju te
- uplati na žiro račun prodavatelja iznose koje duguje prema zbroju utroška, odnosno modemsom odobrenih transakcija.

U prilogu računa za proviziju za to obračunsko razdoblje izdavatelj kartice dostavlja i popis transakcija sastavljen prema zaprimljenom "zbroju utroška" odnosno transakcijama odobrenim preko POS uređaja. **Iznos na računu za proviziju umnožak je iznosa sa tog popisa i ugovorene stope provizije.**

Pojedini izdavatelji kartica prodavatelje unaprijed obavještavaju o rokovima u kojima će biti izvršeno plaćanje, što prodavateljima omogućuje kvalitetnije praćenje likvidnosti.

2.4. Evidentiranje prodaje preko kartica u poslovnim i poreznim knjigama

U ovom poglavlju pojašnjavamo način evidentiranja utška ostvarenog prodajom dobara i usluga u poreznim i poslovnim knjigama prodavatelja kada je sav ili dio utška podmiren kartičnim plaćanjem.

2.4.1. Evidentiranje u knjizi IRA

Radi pravilnog i točnog utvrđivanja obveze PDV-a, dnevni utržak prodavaonice razvrstava se na porezne osnovice na koje se primjenjuje redovna stopa PDV-a od 25% odnosno snižene porezne stope od 13% i 5%. i upisuje u knjigu IRA. Točan postupak propisan je člankom 164. stavkom 2. točkom 2. PPDV-a koju citiramo:

"podaci o dnevnom gotovinskom prometu za koji su izdani računi sukladno Općem poreznom zakonu. U tom slučaju se u stupac 2 unose brojevi računa za gotovinski promet (od ___ do ___, prema specifikaciji od ___ do ___ i slično), u stupac 3 datum, u stupac 4 naznaka da se radi o gotovinskim računima kao "gotovinska naplata blagajne br. ___" i slično, stupac 5 se ne popunjava. U stupac 6 upisuje se ukupan gotovinski promet s PDV-om, a iznos tih računa razvrstan po stopama PDV-a upisuje se u stupce 17, 18, 19, 20, 21 i 22. U ove stupce porezni obveznik može na temelju isprava o dnevnom gotovinskom prometu upisati u jednom iznosu gotovinski promet za cijelo razdoblje oporezivanja."

ističemo...

Dakle, u knjigu IRA ne mora se unositi svaki pojedini gotovinski račun, već se ukupno ostvareni promet evidentira u jednoj svoti za cijelo obračunsko razdoblje (mjesečno ili tromjesečno).

Kada se na maloprodajnom mjestu osim gotovinskih uplata pojave i drugi oblici plaćanja, kao što je plaćanje kreditnim karticama, podatke o dnevnom utšku potrebno je dodatno pripremiti za unos u poslovne knjige. Tako, se u tom slučaju, radi osiguravanja adekvatnih podataka za evidentiranje u glavnu knjigu sastavljaju i rekapitulacije utška prema instrumentima naplate (gotovina, kreditne kartice, čekovi, potrošački zajam).

ističemo...

Za naplatu putem kartica odvojeno treba iskazati utržak po svakom pojedinom izdavatelju kartice (AMEX, Diners Club, Visa Electron i dr.).

2.4.2. Evidentiranje u glavnoj knjizi

U nastavku dajemo primjer evidentiranja prodaje robe na malo gdje se kao instrument javlja i naplata preko kartica dva različita

izdavatelja. Zbog jednostavnosti primjera predvidjeli smo da je sva roba oporezovana redovnom stopom PDV-a od 25%.³

Primjer 1.a - Prodaja robe na malo putem kreditnih kartica

1) Trgovina *Trg* d.o.o. ostvarila je dnevni utržak na dan 20. lipnja 2011. u iznosu od **13.960,00** kn. i to

- u gotovini **8.250,00** kn,
- slipovi AMEX (10 kom) **2.510,00** kn,
- slipovi Diners Club (12 kom) **3.200,00** kn.

Obračunani PDV od 25% iz utška iznosi: 13.960,00 kn x 20,000% = **2.792,00** kn.

Trgovina je ispostavila kartičarima obrazac "zbroj utroška" i to:

- AMEX-u na ukupan iznos od **2.510,00** kn,
 - DC-u na ukupan iznos od **3.200,00** kn
- 2) Od AMEX-a je primljen račun za ugovorenu proviziju u iznosu od **92,25** kn. Obveza za proviziju prebija se sa potraživanjem za ispostavljene slipove.
- 3) Od DC-a je primljen račun za ugovorenu proviziju u iznosu od **110,70** kn. Obveza za proviziju prebija se sa potraživanjem za ispostavljene slipove.
- 4) Izdavatelji kartica, AMEX-a i DC-a podmirili su u ugovorenom roku potraživanje po ispostavljenim slipovima (izvod sa žiro računa).

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Utržak trgovine			
	■ gotovina	8.250,00	1023	
	■ slipovi AMEX-a	2.510,00	1250	
	■ slipovi DC-a	3.200,00	1251	
	■ prihod od prodaje robe iz prodavaon.	11.168,00		7570
	■ PDV iz utška	2.792,00		26003
2.	Račun za proviziju od AMEX-a	92,25	4171	2202
2.a	Prijeboj provizije AMEX-a s potraživanjem.	92,25	2202	1250
3.	Račun za proviziju od DC-a	110,70	4171	2202
3.a	Prijeboj provizije DC-a s potraživanjem	110,70	2202	1251
4.	Doznake izdavatelja kreditnih kartica - izvod žiro računa	5.507,05	1000	
	■ potraživanja za prodaju putem kreditnih kartica (AMEX)	2.417,75		1250
	■ potraživanja za prodaju putem kreditnih kartica (DC)	3.089,30		1251

1000 - Žiro-račun za redovno poslovanje
 1023 - Blagajna prodavaonica
 1250 - Potraživanja od izdavatelja za prodaju na AMEX
 1251 - Potraživanja od izdavatelja za prodaju na Diners Club

2202 - Obveze prema dobavljačima - pravnim osobama za usluge
 26003 - PDV prema izdanim računima za isporuke tuzemnim kupcima - 25%
 4166 - Usluge posredovanja za kupnju i prodaju na domaćem tržištu

³ Detaljnije o prodaji u trgovini na malo pisali smo u članku Računovodstvo u poslovanju trgovine na malo, Zvonimir Trampus, dipl. iur. i ovl. rač.; RIPUP br. 5/2009 str. 34.

Prikaz prebijanja potraživanja i obveza izdavatelja kartica AMEX:

1250 Potraživanja od AMEX-a		2202 Obveza za proviziju AMEX	
(1) 2.510,00	92,25 (2a) 2.417,75 (4)	(2a) 92,25	92,25 (2)

Obzirom da se radi o potraživanjima i obvezama koji proizlaze iz istog ugovornog odnosa, račun za proviziju može se proknjižiti i tako da se umjesto iskazivanja obveze umanju potraživanja od izdavatelja kartice. Tada bi poslovne događaje iz prethodnog primjera proknjižili na sljedeći način:

Poslovni događaji kao u prethodnom primjeru osim pod. r.b. 2. i 3.

- 2) Od AMEX-a je primljen račun za ugovorenu proviziju u iznosu od **92,25 kn. Obveza za proviziju izravno umanjuje potraživanje za ispostavljene slipove.**
- 3) Od DC-a je primljen račun za ugovorenu proviziju u iznosu od **110,70 kn. Obveza za proviziju izravno umanjuje potraživanje za ispostavljene slipove.**

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Utržak trgovine			
	■ gotovina	8.250,00	1023	
	■ slipovi AMEX-a	2.510,00	1250	
	■ slipovi DC-a	3.200,00	1251	
	■ prihod od prodaje robe iz prodavaon.	11.168,00		7570
	■ PDV iz utrška	2.792,00		26003
2.	Račun za proviziju od AMEX-a	92,25	4166	1250
3.	Račun za proviziju od DC-a	110,70	4166	1251
4.	Doznaka izdavatelja kreditnih kartica - izvod žiro računa	5.507,05	1000	
	■ potraživanja za prodaju putem kreditnih kartica (AMEX)	2.417,75		1250
	■ potraživanja za prodaju putem kreditnih kartica (DC)	3.089,30		1251

1000 - Žiro-račun za redovno poslovanje
1023 - Blagajna prodavaonica
1250 - Potraživanja od izdavatelja za prodaju na AMEX
1251 - Potraživanja od izdavatelja za prodaju na Diners Club

26003 - PDV prema izdanim računima za isporuke tuzemnim kupcima - 25%
4166 - Usluge posredovanja za kupnju i prodaju na domaćem tržištu.

Izravnim umanjnjem potraživanja sa obvezama smanjuje se broj stavki za knjiženje (preskaču se knjiženja 2.a. i 3.a.), te olakšava praćenje iznosa potraživanja od izdavatelja kartice i zatvaranje sa uplatom. Ipak u nekim slučajevima ovaj način knjiženja neće biti moguće primijeniti zbog zahtjeva programa da se ulazni račun knjiži na obvezu.

Prikaz izravnog knjiženja obveze po računu provizije AMEX-a na potraživanja:

1250 Potraživanja od AMEX-a		4171 Trošak provizije izdavatelja kartice	
(1) 2.510,00	92,25 (2a)	(2a) 92,25	

3. Plaćanje kreditnim karticama

Premda su sami počeci kartičnog poslovanja bili orijentirani građanima, odnosno krajnjoj potrošnji, njihova praktičnost ubrzo je iskorištena i u poslovnom svijetu.

Prednosti plaćanja karticama, osobito onim kreditnim, očituju se u mogućnosti plaćanja neovisno o trenutnom stanju žiro računa i boniteta pravnog subjekta. Istovremeno, značajno se smanjuje vođenje blagajničkih evidencija, ali i rizici nošenja ili držanja gotovine u uredskim prostorima.

Danas se poslovnim, ali i osobnim karticama sve češće podmiruju gotovinski računi u trgovinama, restoranima i servisima, te podmiruju izdaci na službenom putu i drugi poslovni troškovi.

3.1. Vjerodostojna dokumentacija

Kako bi transakcija kreditnom karticom bila ispravno evidentirana u poslovnim knjigama i poreznim evidencijama korisnik kartice, odnosno radnici i druge fizičke osobe koje je poslodavac ovlastio za korištenje svoje poslovne kartice, moraju voditi računa o pribavljanju ispravne i vjerodostojne dokumentacije.

Vjerodostojna dokumentacija osnova je za evidentiranje troška u poslovnim knjigama, ali je posebno osjetljivo pitanje da li je trošak iskazan po takvom računu priznat kod izračunavanja osnovice za porez na dobit. Još je osjetljivija problematika priznavanja pretporeza

Pitanja iz prakse pokazuju da nisu toliko rijetki primjeri da radnici smatraju da je slip ispostavljen nakon kartičnog plaćanja dovoljan dokaz o obavljenoj isporuci i izvršenom plaćanju. Ovakav stav nije ispravan, jer slip nema dovoljno elemenata za opis transakcije, t

ističemo...

Slip je samo dokaz da je trošak podmiren karticom i po njemu se ne može ostvariti pravo na odbitak pretporeza niti iskazati trošak u poslovnim knjigama.

U smislu dokaza o obavljenoj isporuci i plaćenom iznosu, vjerodostojnom dokumentacijom smatra se račun ispostavljen od isporučitelja. A taj račun da bi imao karakteristike vjerodostojne dokumentacije mora imati sve propisane elemente. Detalje o kojima treba voditi računa ističemo u nastavku.

3.1.1. Za priznavanje troška

Radnik ili druga fizička osoba koja pri nabavci roba ili usluga plaća poslovnom karticom poduzetnika, mora od prodavatelja zatražiti račun. Da bi se račun mogao evidentirati u poslovnim knjigama te da bi se trošak iskazan temeljem tog ulaznog računa priznao u Obrascu PD kod izračuna osnovice poreza na dobit u najvećem broju slučajeva treba pribaviti račun sa svim elementima iz članka 79. ZPDV-a. Na računu svakako ne bi smjelo biti manjkavosti koje dovode u sumnju njegovu točnost i vjerodostojnost, no trošak može biti osporen i zbog manjkavosti koje možemo smatrati trivijalnim.

ističemo...

Posebnu pažnju prilikom preuzimanja računa kupac treba obratiti na to da su na računu ispravno ispisani njegovi podaci, odnosno ime (naziv), adresa i osobni identifikacijski broj.

Samo u rijetkim slučajevima vjerodostojnom dokumentacijom u smislu priznavanja troška smatrat će se račun za gotovinski promet. Primjer takvih troškova su računi za cestarinu i parking.

3.1.2. Za priznavanje pretporeza

Pretporez se može priznati samo po računu sastavljenom sukladno članku 79. ZPDV-a. No treba istaći da praksa poreznog nadzora upućuje da se pri kontroli ispravnosti u pogledu priznavanja pretporeza koristi puno "tvrđi" kriteriji nego za priznavanje troška po istom računu. Nedostaje li ijedan od obveznih elemenata navedenih u toj odredbi ZPDV-a, nadzorna tijela osporit će priznavanje pretporeza po takvom računu.

Dakako, pravo priznavanja pretporeza ne ovisi samo o ispravnom računu, već i o drugim uvjetima kao što su: da je isporuka dobara ili usluga primljena od drugog obveznika poreza na dodanu vrijednost, da nije primljena za obavljanje isporuka bez prava na odbitak pretporeza, da se ne radi o isporukama koje ne služe za poslovne svrhe.

3.1.3 Važnost elemenata računa propisanih Zakonom o fiskalizaciji

Na svim računima obveznika fiskalizacije od uvođenja tog poreznog postupka moraju biti iskazani i dodatni elementi propisani Zakonom o fiskalizaciji, a to su:

- 1) vrijeme izdavanja računa (sat i minuta),
- 2) oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju,
- 3) oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo,
- 4) Jedinstveni identifikator računa i
- 5) zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije.

Dodatno, navedeni zakon promijenio je i način iskazivanja broja računa. Od stupanja na snagu odredbi Zakona o fiskalizaciji broj računa mora biti prikazan u tri dijela: 1. numerički broj računa, 2. oznaka poslovnog prostora i 3. broj naplatnog uređaja.

Ispravno označavanje računa prema Zakonu o fiskalizaciji obveza je svakog obveznika fiskalizacije, te su propisane i novčane kazne za prekršitelje. Smatramo, međutim, da izostanak ovih podataka primatelju računa ne bi trebalo stvarati nikakve probleme. Naime, podaci propisani Zakonom o fiskalizaciji ne utiču na vjerodostojnost računa u pogledu točnosti prikazivanja nastalog poslovnog događaja, pa smatramo da nema osnove za osporavanje troška evidentiranog takvim računom. Po pitanju prava na priznavanje pretporeza ističemo da dodatni elementi računa propisani Zakonom o fiskalizaciji nisu kao obvezni elementi navedeni i u odredbama ZPDV-a, pa njihov izostanak ne može biti opravdanje nadzornim tijelima za osporavanje prava na odbitak pretporeza.

ističemo...

Račun koji nema sve elemente propisane Zakonom o fiskalizaciji, zbog te činjenice ne prestaje biti vjerodostojni dokument u pogledu priznavanja troška i pretporeza.

3.2. Evidentiranje plaćanja poslovnom karticom

Poslovna kartica glasi na ime poduzetnika (trgovačkog društva, obrta). No, odgovorna osoba ima mogućnost ovlastiti zaposlenike ili druge fizičke osobe da poslovnu karticu koriste pri plaćanjima isporuka primljenih u svrhu obavljanja djelatnosti te tvrtke. Izdavatelj kartice na temelju takvih ovlaštenja izdaje poslovne kartice poduzetnika na kojima su i podaci osobe ovlaštene za plaćanje.

Treba istaći da ovlaštena osoba za plaćanje poslovnom karticom može biti bilo koji radnik, ali i osobe koje nisu u radnom odnosu, npr. članovi uprave, članovi nadzornog odbora, vlasnici, prokuristi. No, pri angažiranju osoba koje nisu zaposlenici da plaćaju, i osobito dostavljaju nabavljena dobra treba voditi računa o poštivanju odredbi Zakona o radu, kako se ne bi dogodilo da nadzorna tijela utvrde da se ti poslovi trebaju smatrati nesamostalnim radom obavljenim bez sklopljenog ugovornog odnosa.

Korištenjem poslovne kartice, troškovi za nabavljena dobra i usluge podmiruju se sa žiro računa pravne osobe. Stoga je poslovna kartica treba biti namijenjena isključivo za plaćanja dobara i usluga koji služe u poslovne svrhe.

Obzirom da se plaćanja karticama obavljaju uglavnom na maloprodajnim mjestima, uobičajeno se za takvo plaćanje uručuje gotovinski račun s elementima koji nisu dostatni za priznavanje pretporeza. Stoga prije obavljenog plaćanja uobičajeno u trgovinama i uslužnim radnjama treba naglasiti da se traži račun iz članka 79. ZPDV-a. Premda se više ne koristi kao element računa, u praksi se pojam "R1" zadržao kao oznaka računa sastavljenog sukladno navedenoj odredbi PDV-a.

Račun koji je plaćen karticom unosi se u porezne knjige kao i svaki drugi račun, s time da se u knjizi URA u stupcu "napomena" naznači da je račun plaćen karticom (npr.: "plaćanje Visa Electron karticom").

Kupac ovaj račun može evidentirati na dva načina:

1. način - Evidentirati račun na obvezu prema izdavatelju kartice.

2. način - Evidentirati račun prvo na obvezu prema trgovini. Navedene načine evidentiranja pojašnjavamo u nastavku

3.2.1. Evidentiranje izravno na obvezu prema kartičaru

1. način evidentiranja računa koji su plaćeni kreditnim karticama je način prema kojem se računi trgovina i uslužnih radnji evidentiraju izravno na obvezu prema kartičarima. **Temelj** za takvo evidentiranje je **potvrda da je plaćanje obavljeno karticom, a to je slip** koji je trgovac izdao pomoću POS uređaja ili *zgnječio* pomoću imprinter.

Primjer 2.a - Plaćanje poslovnom karticom - evidentiranje obveze prema izdavatelju kartice

- 1) Radnik društva V.N. d.d. je u trgovini *Trg d.o.o.* kupio uredski materijal preko poslovne kartice *Visa Electron* te je od trgovca zaprimio račun i slip. Radnik povezuje račun sa slipom i dostavlja ga u računovodstvo. Račun se likvidira i unosi u knjigu URA i glavnu knjigu. Na računu su iskazani sljedeći iznosi: **osnovica 2.000,00 kn, PDV 500,00 kn, ukupno 2.500,00 kn.**

Zaprimljen je **obračun korištenja kartice** od kartičara na kojem je iskazan račun trgovine *Trg d.o.o.* Obavlja se kontrola obveze prema kartičaru s zaprimljenim obračunom korištenja kartice.

- 2) Društvo V.N. d.d. podmiruje iznos iz obračuna kartičara.

Telefon za konzultacije

01/ 48 36 046 / 01/ 49 21 739

(isključivo putem PIN-a)

**Ponedjeljkom i četvrtkom od 11.00 do 15.30 h,
utorkom, srijedom i petkom od 8.30 do 13.00 h.**

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Račun trgovine Trg d.o.o.			
	■ plaćen Visa Electron karticom	2.500,00	-	2274
	■ PDV	500,00	16005	-
	■ uredski materijal	2.000,00	4004	-
2.	Podmirena obveza prema izdavatelju kartice Visa Electron - izvod ž.r.	2.500,00	2274	1000

2274 - Visa electron (plaćen račun dobavljača karticama) 4004 - Uredski materijal

16005 - Pretporez prema primljenim računima tuzemnih poduzetnika

Napomene:

- Obzirom da su iznosi računa plaćenih karticom određenog izdavatelja već evidentirani kao obveza prema tom izdavatelju, obračun izdavatelja kartice se ne knjiži, već se samo koristi za kontrolu da li su zaprimljeni svi računi trgovca koji se nalaze na obračunu kartičara, odnosno da li stavke iskazane na obvezi prema kartičaru odgovaraju onima iz obračuna kartičara.

No, što u slučaju kada se slip izgubi? Od uvođenja fiskalizacije, na računima se kao obvezni element nalazi i **oznaka načina plaćanja računa** koja daje informaciju da li je račun plaćen novčanicama, karticama, čekom, preko transakcijskog računa ili na druge načine za što se stavlja oznaka "ostalo". Smatramo da je i ovaj podatak dostatan kao potvrda da li je račun plaćen karticom. No, ukoliko na računu nema podatka iz kojeg se može razabrati kojom kreditnom karticom je račun plaćen, tada se knjiženje obveze prema kartičnoj kući ne bi trebalo provoditi dok se ne pribavi podatak o kojem kartičaru se radi, jer se za svakog kartičara otvara poseban analitički konto obveze.

U nastavku prikazujemo način evidentiranja u slučajevima kada ne postoji sigurnost da li je račun plaćen karticom ili ne postoji saznanje kartica kojeg izdavatelja je upotrijebljena,.

3.2.2. Evidentiranje prebacivanjem obveze na kartičara

2. način prikladan je kada nismo sigurni na koji način je račun podmiren. Ovim načinom evidentiranja **račun trgovca plaćen karticom knjiži se kao i svaki drugi račun, na način da se evidentira obveza prema trgovcu.** Tek kada poduzetnik od kartičara dobije obračun, iznose s obračuna prebacuje s obveze prema trgovcu na obvezu prema kartičaru. I ovaj način evidentiranja pojašnjavamo primjerom.

Primjer 2.b - Plaćanje poslovnom karticom - prebacivanje obveze na kartičara

- Radnik društva V.N. d.d. je u trgovini *Trg d.o.o.* kupio uredski materijal preko poslovne kartice *Visa Electron*. Od trgovca je zaprimio račun na slijedeće iznose: osnovica **2.000,00** kn, PDV **500,00** kn, ukupno **2.500,00** kn. Račun se likvidira i unosi u knjigu URA i glavnu knjigu.
- Zaprimljen je **obračun korištenja kartice** od kartičara na kojem je iskazan račun trgovine *Trg d.o.o.* Temeljem obračuna zatvara se obveza prema trgovini i otvara obveza prema kartičaru u iznosu od **3.000,00** kn.

- Društvo V.N. d.d. podmiruje iznos iz obračuna izdavatelja kartice *Visa Electron*. u iznosu **3.000,00** kn.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Račun trgovine Trg d.o.o.			
	■ plaćen Visa Electron karticom	3.000,00	-	2200
	■ PDV	500,00	16005	-
	■ uredski materijal	2.500,00	4004	-
2.	Zaprimljen obračun troškova od kartičara "Visa El." kartice - prijenos obveze na kartičara	3.000,00	2200	2274
3.	Podmirena obveza prema kartičaru Visa Electron - izvod ž.r.	3.000,00	2274	1000

2200 - Obveze prema dobavljačima - pravnim osobama u zemlji za kratkotrajnu imovinu
2274 - Visa electron (plaćen račun dobavljača karticama)

4004 - Uredski materijal
16005 - Pretporez prema primljenim računima tuzemnih poduzetnika

Napomene:

- Kao što se vidi iz knjiženja broj 2. kod ovog načina evidentiranja obračun zaprimljen od kartičara temelj je za provjeru da li su zaprimljeni svi računi trgovca, ali i temelj za evidentiranje prijenosa obveze s trgovca na kartičara, pa ga obavezno treba odložiti uz temeljnicu ili sam obračun troškova kartice zavesti kao temeljnicu.

3.2.3. Provjera obračuna korištenja kartice i obveze

Kao što smo vidjeli iz prethodnih primjera, obračun korištenja kartice može biti temelj za knjiženje, ali i ne mora ukoliko se obveza prema kartičaru evidentirala odmah temeljem računa trgovca. No, kod oba načina evidentiranja sugerirano je da se prije evidentiranja **obavi usporedba iznosa koji su evidentirani kao obveza temeljem računa trgovca, s iznosima iskazanim u obračunu korištenja kartice.**

Ako se usklađivanjem stavaka pokaže da su **na kontu obveze iznosi koji nisu u obračunu**, vjerojatno se radi o računima koji nisu plaćeni kartično, ili barem nisu plaćeni karticom tog kartičara, pa takve račune treba preknjižiti s tog konta obveze na odgovarajući. **Ukoliko na obračunu korištenja kartice imamo iznose koji nisu evidentirani kao obveza** znači da do knjigovodstva nije dospio račun od trgovca. Obzirom da je račun trgovca neophodan da bi se priznali troškovi po tom računu, te iskoristio PDV, potrebno je istražiti o čemu se radi.

Plaćanje izdataka koji se nalaze na obračunu troškova kartičara a za koje poduzetnik **nije pribavio račun, neće biti priznati trošak.** Dodatno, treba imati na umu da nadzorna tijela u takvim slučajevima utvrđuju i dohodak, podrazumijevajući da se radi o primitku u naravi ili izuzimanju vlasnika. Što u slučaju kada se utvrdi da se radi o korištenju kartice za plaćanje izdataka koji nisu u svezi obavljanja djelatnosti poduzetnika pojasnili smo u poglavlju 3.4. ovog članka.

3.3. Plaćanje osobnom karticom

U poslovnoj praksi nisu rijetki slučajevi da radnik koji nema poslovnu karticu podmiri račun koji se odnosi na poslovni trošak i to učini svojom osobnom karticom.

U tom slučaju radnik treba voditi računa da od trgovca zatraži račun kako bi poslodavac mogao koristiti pretporez po računu. Poslodavac će, po likvidaciji računa, iznos koji je radnik platio svojom osobnom karticom refundirati na račun.

Primjer 3. - Plaćanje računa osobnom karticom

Prokurista Dinko Svilan društva Ceno d.d. ugostio je poslovne partnere u restoranu, zatražio račun R1 te ga platio svojom osobnom kreditnom karticom "Diners".

Prokurista na poleđini računa ispisao popis poslovnih partnera koje je ugostio, naveo da je račun plaćen osobnom kreditnom karticom, stavio vlastoručni potpis te ga dostavio u računovodstvo.

Račun restorana ispostavljen je sa slijedećim iznosima: **osnovica 1.100,00 kn, PDV 275,00, ukupno 1.375,00**. Račun je likvidiran i konter je pripremio izračune za unos u porezne i poslovne knjige na slijedeći način:

Kontiranje na računu:				
		Iznos u kn	Konto	
1.	Osnovica	1.100,00		
2.	PDV (ne može se odbiti)	275,00		
3.	Ukupan iznos računa (rb.1 + rb.2)	1.375,00	→	2202
1.	Porezno priznati trošak (osnovica x 50%)	687,50	→	4611
2.	Porezno nepriznati trošak (osnovica x 50%)	687,50	→	4613

2) Odgovorna osoba odobrila je da se iznos sa računa isplati prokuristi na njegov tekući račun.

3) Sa žiro računa podmirena je obveza prema prokuristi.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Račun restorana R1	1.353,00	-	2202
	■ porezno priznati trošak (osnovica x 50%)	75,90		-
	■ porezno nepriznati trošak (osnovica x 50%)	383,13	4611	
	■ porezno nepriznati trošak (PDV)	893,97	4613	-
2	Odobrena isplata na tekući račun prokuriste	1.353,00	2202	2699
3	Podmirena obveza prema prokuristi (izvod ž.r.)	1.353,00	2669	1000

1000 - Žiro-račun za redovno poslovanje (analitika prema bankama)

2202 - Obveze prema dobavljačima - pravnim osobama za usluge

2399 - Ostale kratkoročne obveze

4611 - Ostala porezno priznata reprezentacija (30%)

4613 - Ostala porezno nepriznata reprezentacija (70%)

3.4. Plaćanje neposlovnih izdataka poslovnom karticom

Poslovna kartica namijenjena je prvenstveno za plaćanje dobara i usluga koji služe u poslovne svrhe. Stoga bi radnike i druge korisnike poslovne kartice trebalo upozoriti da njome ne plaćaju račune koji se odnose na njihovu osobnu potrošnju.

Ako se kartica upotrijebi za privatne potrebe, tada se tako utrošeni iznos treba **potraživati od radnika** kako to prikazujemo u primjeru koji slijedi.

Primjer 4. - Plaćanje neposlovnih izdataka poslovnom karticom

Radnik Ivan Dimić. društva V.N. d.d. upućen je na službeni put, a kao prijevozno sredstvo odobreno mu je korištenje vlastitog automobila. Radnik je na putu proveo 26 sati. Radnik je dostavio obračun putnog naloga uz koje je priložio račune za troškove koje je imao na službenom putu. Obavljena su slijedeća knjiženja:

1) Uz putni nalog priložen je račun Hotela za noćenje: **osnovica 500,00 kn, PDV 115,00, ukupno 615,00** i račun za benzin; **osnovica 380,00 kn, PDV 87,40 kn, ukupno 467,40 kn**.

Računi su plaćeni poslovnim karticom PBZ Card. Likvidator je račun za benzin označio oznakom P3 "Ivan Dimić" - što je uputa konteru da za iznos na računu treba teretiti radnika navedenog uz oznaku.

2) Obračunom putnih troškova po putnom nalogu br. 46. radniku Ivanu Dimiću treba nadoknaditi slijedeće: **dnevnica za službeni put** u iznosu od **170,00 kn** i **troškovi korištenja privatnog automobila 760,00 kn** i **cestarina u iznosu od 80,00 kn**.

3) Od izdavatelja kartice zaprimljen je račun za mjesečnu članarinu u PBZ Card-u u iznosu od **250,00 kn** te izvadak troškova učinjenih tom karticom za obračunsko razdoblje u ukupnom iznosu od **1.082,40 kn**.

4) Radnik je na blagajni primio naknadu troškova službenog puta u iznosu od **1.010,00 kn** i uplatio iznos računa za benzin koje je poslodavac potraživao.

5) Sa žiro računa je podmirena obveza prema PBZ Card-u u iznosu od **1.082,40 kn**.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.a	Račun R1 hotela za noćenje (PN-46)	615,00	-	2279
	■ PDV	115,00	16005	-
	■ troškovi noćenja na sl. putu (PN-46)	500,00	4402	-
1.b	Račun za benzin - na teret radnika	467,40	176	2279
2.	Obračun putnog naloga br. 46.	1010,00	-	2300
	■ dnevnice	170,00	44000	-
	■ cestarina	80,00	4409	-
	■ naknada za korištenje privatnog auta	760,00	4403	-
3.	Račun izdavatelja kartice PBZ Card	250,00	4171	2202
4.	Isplata troškova putnog naloga radniku (blagajnički izvještaj br. 23.)	542,60	-	1020
	■ zatvaranje obveze prema radniku	1.010,00	2300	-
	■ zatvaranje potraživanja za račun benzina	467,40	-	176
5.	Račun izdavatelja kartice PBZ Card	1.082,40	2279	1000

1020 - Glavna blagajna	4402 - Troškovi noćenja na službe-nom putovanju
16005 - Pretporez prema primljenim računima tuzemnih poduze-tnika	4403 - Naknade za uporabu privatnog automobila u službene svrhe po putnom nalogu
2300 - Obveze prema radniku s temelja službenih putovanja (putni troškovi, dnevni-ce, noćenje)	4409 - Ostali troškovi službenog puta (cestarine, tunelarine)
4171 - Usluge posredovanja za kupnju i prodaju na domaćem tržištu	2279 - Ostale kartice (plaćen račun dobavljača karticama)
44000 - Dnevnice za službena putovanja u Hrvatskoj	

Napomene:

- 1) Računi koji su podmireni poslovnom karticom ne uključuju se u obračun putnog naloga, već se evidentiraju zasebno, te se, ako zadovoljavaju kriterije za korištenje pretporeza, unose u knjigu URA. Obzirom da putni nalog potvrđuje vjerodostojnost troška nastalog u drugom mjestu i obrnuto, račun potvrđuje vjerodostojnost putnog naloga, ova dva dokumenta bitno je povezati, tako da se na računu upiše broj putnog naloga, a na putnom nalogu broj računa (broj pod kojim je račun knjižen ili redni broj iz knjige URA).
- 2) Račun za benzin odnosi se na trošak benzina za privatni automobil. Takav trošak radniku se ne može priznati, jer se korištenje službenog automobila nadoknađuje naknadom koja se izračunava množenjem 2,00 kune s kilometrima prijeđenim na službenom putu (ne uključuje i loko vožnju u mjestu odredišta) što u našem primjeru iznosi 840,00. Stoga takav račun nije evidentiran u knjizi URA, već se temeljem tog računa otvara obveza prema PBZ Card i potraživanje prema radniku (knjiženje 1.b).
- 3) Obračun troškova koji je dostavio izdavatelj kartice PBZ Card predstavlja pregled (izvadak) troškova koji su učinjeni preko kreditne kartice. Takav obračun se ne evidentira obzirom da su računi iz pregleda već evidentirani kao obveza prema izdavatelju kartice (konto 2271). Ono što se evidentira je račun PBZ Card koji se odnosi na članarinu (knjiženje 3.).

4. Posebnosti kod korištenja kartica

U ovom poglavlju pojašnjavamo još neke poslovne događaje koji su u svezi korištenja kartice, te pojašnjavamo kako se kartično plaćanje promatra kroz odredbe Zakona o fiskalizaciji.

4.1. Plaćanje karticama istovremeno je gotovinski promet i bezgotovinsko plaćanje

Ovaj „besmisleni“ naslov dobiva svoj smisao ako usporedno pročitamo odredbe članka.

U prvom članku Zakona o fiskalizaciji propisano je da se ovim Zakonom uređuje postupak fiskalizacije u prometu gotovinom. Što je promet gotovinom definirano je člankom 2. stavkom 5. Zakona o fiskalizaciji:

Promet gotovinom je plaćanje za isporučena dobra ili obavljene usluge novčanicama ili kovanicama koje se smatraju platežnim sredstvom, karticama, čekom ili drugim sličnim načinima plaćanja, osim plaćanja na transakcijski račun kod banaka, ako ovim Zakonom nije uređeno drugačije.

Dakle plaćanje karticama smatra se prometom gotovine, i za svaku isporuku dobara i usluga naplaćenu karticom obveznici fiskalizacije moraju preko elektroničkog naplatnog uređaja izdati fiskalizirani gotovinski račun.

Kao zasebno područje koje reguliraju odredbe Zakona o fiskalizaciji možemo promatrati poglavlje VII. PLAĆANJA IZMEĐU OBVEZNIKA FISKALIZACIJE GOTOVIM NOVCEM.

Odredbom članka 28. stavka 3. u navedenom poglavlju Zakona o fiskalizaciji propisano je ograničenje prema kojem obveznik fiskalizacije može plaćati gotovim novcem drugom obvezniku fiskalizacije, ako drugačije nije propisano posebnim poreznim propisom:

- za nabavu proizvoda i usluga do iznosa od **5.000,00** kuna po jednom računu,
- za potrebe opskrbe ovlaštenih mjenjača gotovim novcem,
- za namjene na temelju posebne odluke ministra financija.

Za potrebe ovog ograničenja stavkom 2. istog članka propisana je definicija gotovog novca:

Gotov novac, u smislu ovoga članka, jesu novčanice kune i kovani novac kune i lipe. Plaćanje gotovim novcem jest izravna predaja gotovog novca između sudionika u plaćanju, uplata gotovog novca na račun i isplata gotovog novca s računa.

Iz navedene definicije razvidno je da se **na kartično plaćanje ne odnosi ograničenja iz članka 28. stavka 3. Zakona o fiskalizaciji, pa obveznik fiskalizacije kartičnim plaćanjima smije podmirivati i više iznose od 5.000,00 kuna po jednom računu.**

Ove dvije odredbe različitih članaka istog zakona nisu u međusobnom sukobu jer je u samoj definiciji gotovog novca naglašeno da se ta definicija odnosi samo na članak 28. Zakona o fiskalizaciji. Njihovim kombiniranjem u istoj rečenici dobit ćemo ispravan zaključak neobičnog sadržaja:

ističemo...

Plaćanje kreditnim karticama smatra se prometom gotovine i za takvo plaćanje obveznik fiskalizacije dužan je izdati fiskalizirani račun, a plaćanje se može obaviti i u iznosima većim od 5.000,00 kuna jer kartice nisu gotov novac.

4.2. Podizanje gotovine poslovnom karticom

Većina kartičara u svojim paketima modela kreditnih kartica imaju i mogućnost da korištenjem kartice na bankomatima podignu određene iznose gotovog novca. Ova opcija posebno je interesantna krajnjim potrošačima, ali i korisnicima poslovne kartice, osobito u slučajevima kada se djelatnika šalje na službeni put. Ova kartica može se koristiti i za podizanje gotovine za potrebe blagajničkog poslovanja.

Smatramo da za svako podizanje gotovine sa žiro računa, pa tako i podizanje gotovine karticom na bankomatu, treba uključiti u evidenciju blagajničkog poslovanja, čak i u slučaju kada osoba koja je podigla gotovinu isti dan ukupan iznos podignute gotovine utroši za plaćanje isporuka. Smatramo korisnim da se internim aktom o blagajničkom poslovanju utvrdi

- 1) da li će se takvo blagajničko poslovanje formirati zasebna blagajna pri čemu treba voditi računa da i za takvu blagajnu treba propisati blagajnički maksimum (koji može biti 0), ili

- 2) će i te transakcije biti prikazane u glavnoj blagajni, s time da imatelja kartice treba upozoriti da se u što kraćem roku od podizanja i trošenja gotovine javi blagajniku radi sastavljanja i potpisivanja uplatnice i isplatnice i (ukoliko postoji) vraćanja iznosa koji nije potrošen.

4.3. Kartično plaćanje i priznavanje PDV-a

Postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama propisan je odredbama članka 125.i do 125.k ZPDV-a te 193.d i 193.e PPDV-a.

Odredbama članka 125.i stavaka 3. i 4. ZPDV-a propisano je da porezni obveznik koji primjenjuje oporezivanje prema naplaćenim naknadama u slijedećim slučajevima primjenjuje iznimke vezane za utvrđivanje obveze plaćanja PDV-a i prava na pretporez:

- **iznimno od članka 30. ZPDV-a** g obveza obračuna PDV-a nastaje na dan primitka plaćanja.
- **iznimno od članka 57. ZPDV-a** g ima pravo na odbitak pretporeza u trenutku kada je isporučitelju platio račun za isporučena dobra ili obavljene usluge

Dakle, poreznom obvezniku koji PDV obračunava po naplaćenim naknadama **za obračunavanje porezne obveze i priznavanja pretporeza bitno je kada je izlazni račun naplaćen i kada je ulazni račun plaćen.**

Što se smatra trenutkom naplate definirano je člankom 193.d stavkom 1. Pravilnika. Tako je navedenom odredbom propisano da se trenutkom naplate smatra:

- 1) kod doznaka u korist transakcijskog računa, trenutak naplate na račun,
- 2) kod primljenih mjenica, trenutak naplate ili prijenosa (indosiranja) mjenice,
- 3) kod čeka, trenutak primitka čeka,
- 4) **kod kreditnih kartica**, trenutak naplate na račun, te
- 5) kod prijeloja, asignacija, cesija i preuzimanja duga, kada su se stekli propisani uvjeti odnosno trenutak potpisa odgovarajućih ugovora ili drugih isprava.

Iz navedene odredbe jasno je da se trenutkom naplate kod kreditnih kartica smatra trenutak naplate na račun.

ističemo...

To znači da porezni obveznik koji PDV obračunava mjesečno po naplaćenim naknadama, **poreznu obvezu** za svoju isporuku naplaćenu kreditnom karticom treba **iskazati u Obrascu PDV za mjesec kada mu je kartičar isplatio iznos za tu isporuku.**

Odredbe ZPDV-a ne pojašnjavaju koje pravilo treba primjeniti u slučaju kada je takav porezni obveznik karticom podmirio račun dobavljača. Naše je mišljenje da pravilo priznavanja pretporeza treba uskladiti sa pravilom utvrđivanja porezne obveze pa **smatramo da se pretporez može koristiti u razdoblju kada je iznos podmiren izdavatelju kartice s kojom je obavljeno plaćanje.**

4.4. Stranci i kreditne kartice inozemnih kartičara

Kao kupac mogu se pojaviti i **strani građani koji će za plaćanje ponuditi kreditne kartice inozemnih izdavatelja.** Nema nikakve zapreke niti da se takva plaćanja prihvate prema *Zakonu o deviznom poslovanju* i *Zakonu o platnom prometu*, a tehnika obrade istovjetna je kao i kada se radi o kartici tuzemnog izdavatelja. Međutim, prodajno mjesto prihvatiti će takvu kreditnu karticu kao način plaćanja samo ako sa tim izdavateljem kreditne kartice ima sklopljen ugovor.

Dakle, promet ostvaren preko takvih kartica ulazi u ukupan utržak prodavaonice i čini osnovicu za obračun PDV-a kao i svaki drugi utržak, neovisno o tome što će biti naplaćen u stranoj valuti.

4.5. Upotreba kreditne kartice za povrat PDV-a za osobni putnički promet državljana trećih zemalja

Državljeni trećih zemalja koji u RH kupe dobra može ostvariti povrat plaćenog PDV-a ako zadovolji slijedeće uvjete

- **1. uvjet:** da putnik nema prebivalište ni uobičajeno boravište na području Europske unije, što dokazuje putovnicom ili osobnom iskaznicom,
- **2. uvjet:** da je ukupna vrijednost kupljenih dobara s PDV-om iskazana na jednom računu veća od 740,00 kuna,
- **3. uvjet:** da je kupac ili netko u njegovo ime prevezao dobra kupljena u RH na područje izvan EU prije isteka roka od tri mjeseca nakon mjeseca u kojem je obavljena isporuka
- **4. uvjet:** da postoji dokaz o izvozu, izvornik računa i Obrazac PDV-P potvrđen od carinarnice države na čijem području su dobra iznesena iz Europske unije.

Da bi kupac mogao ostvariti svoje pravo, prodavatelj je na zahtjev takvog kupca dužan izdati obrazac PDV-P u koji se upisuju podaci potrebni za ostvarivanje prava na povrat. Obrazac PDV-P prodavatelj popunjava u dva primjerka od kojih se ovjereni i potpisani izvornik daje kupcu, dok presliku prodavatelj odlaže u svoju dokumentaciju. **Na obrazac PDV-P, ukoliko kupac to traži, prodavatelj upisuje i račun sa kreditne ili druge kartice kupca, jer se povrat PDV-a umjesto u gotovini može strancu uplatiti i izravno u korist računa emitenta njegove kreditne kartice.**

Bilješke
